

Місячний Економічний Моніторинг України

- Попередні результати виборів: у новому парламенті буде представлено п'ять партій.
- Зростання реального ВВП за січень-серпень сповільнилося до 7,5% дпр через зниження валової доданої вартості у сільському господарстві.
- Президент заблокував приватизацію Одеського припортового заводу та призупинив продаж акцій обленерго.
- У першому півріччі дефіцит рахунку поточних операцій зріс до 2,0 млрд. дол. США (3,4% від ВВП).
- У серпні дефіцит Державного бюджету скоротився до 1,0% від ВВП, в основному через недовиконання видатків.
- Проект Державного бюджету 2008 року: соціальні стандарти надалі зростатимуть.
- У вересні інфляція прискорилась до 14,4% дпр.
- Відбулася перша он-лайн операція на ПФТС.

№10 (84)

жовтень
2007

Населення: 46,7 млн.

Промислове виробництво/ВВП: 26%

Сільськогосподарське

виробництво/ВВП: 8%

Інвестиції/ВВП: 24%

Експорт: Росія 23%, ЄС 28%

Імпорт: Росія 31%, ЄС 35%

Політика: П'ять політичних сил будуть представлені у новій Верховній Раді

Виборча кампанія пройшла спокійно, без серйозних конфліктів та сутичок. 62,5% виборців взяли участь у дострокових парламентських виборах, що є достатнім, щоб вважати їх легітимними. За даними Центральної виборчої комісії, п'ять політичних сил подолали 3%-ий бар'єр. Серед них Партія регіонів із 34,4% голосів, Блок Юлії Тимошенко із 30,7% голосів, Блок "Наша Україна-Народна Самооборона" із 14,2% голосів, Комуністична партія із 5,4% та Блок Литвина із 4,0% голосів. Соціалістична партія, лідер якої був спікером у парламенті попереднього скликання, отримала 2,86% голосів і не буде представлена в новому парламенті. Головним сюрпризом виборів стало зростання підтримки Блоку Юлії Тимошенко, який отримав на 8 п.п. голосів більше, ніж у 2006 році. Міжнародні спостерігачі назвали вибори в Україні такими, що відбулися відповідно до закону. Цифри, озвучені різними екзит-полами, є дуже близькими до офіційних результатів і таким чином підтверджують їхню надійність. Беручи до уваги незначний розрив між двома лідерами, структура та стабільність майбутньої коаліції залишається невизначеною.

Реальний сектор: Зростання реального ВВП протягом січня – серпня уповільнилося до 7,5% дпр

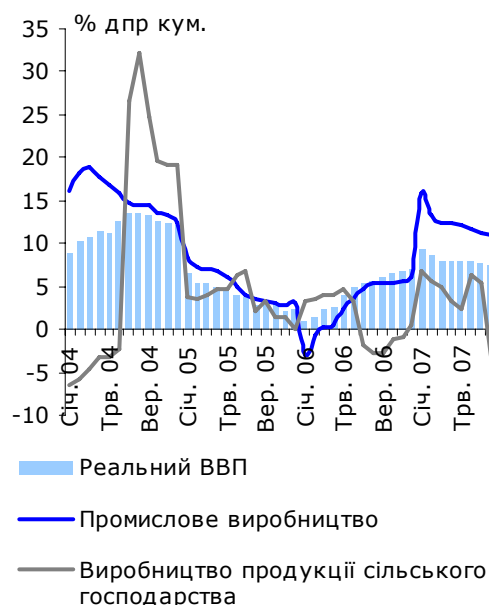
Як і очікувалося, в серпні валова додана вартість у сільському господарстві скоротилась, що призвело до уповільнення темпів зростання реального ВВП. За даними Держкомстату, кумулятивний приріст реального ВВП за вісім місяців склав 7,5% дпр, що на 0,2 п.п. менше, ніж у попередньому періоді. На противагу зменшенню виробництва у сільському господарстві, темпи зростання у секторі послуг, зокрема торгівлі та транспорту, пришвидшились. Також, відновилося зростання валової доданої вартості у виробництві та розподіленні електроенергії, газу та води, що було пов'язано з продовженням економічного зростання.

За перші вісім місяців зростання промислового виробництва становило 10,9% дпр, дещо уповільнившись через ефект статистичної бази. Основний внесок у промислове зростання зробили машинобудування, металургія та харчова промисловість.

Галузеві тенденції: Виконання плану приватизації на 2007 рік є малоюмовірним

Приватизація. У вересні Президент призупинив приватизацію Одеського припортового заводу та продаж пакетів акцій шести обленерго, що були заплановані на цей рік. У випадку з Одеським припортовим заводом Президент обґрунтував своє рішення

Темпи реального приросту ВВП, промислового та сільськогосподарського виробництва

Джерело: Держкомстат

Інститут Економічних Досліджень
та Політичних Консультацій
вул. Рейтарська 8/5-А, 01034 Київ
Тел. (+38044) 278-6342
Факс (+38044) 278-6336
E-mail: institute@ier.kiev.ua
<http://www.ier.kiev.ua>

потребою забезпечити економічну та екологічну безпеку країни, оскільки умови тендеру були неконкурентними, та передав справу до Конституційного суду. Заборона продажу акцій обленерго була пояснена можливим банкрутством та погіршенням фінансового стану НАК «Енергетична компанія України». Однак іншим можливим мотивом для призупинення є бажання попередити непрозорі продажі компаній у період зміни уряду. Станом на вересень, приватизаційний план був виконаний тільки на 15% (1,6 млрд. грн. із запланованих 10,6 млрд. грн.). Рішення про призупинення приватизації може призвести до невиконання річного плану, змусивши уряд використати запозичення для покриття бюджетного дефіциту.

Сільське господарство. Уряд подовжив термін експортної квоти на зернові до 1 листопада 2007 року та запровадив більшу квоту в 1,2 млн. тон на період з 1 листопада 2007 року до 31 березня 2008 року. Квота розподілена між кукурудзою, ячменем, кормовою пшеницею 6-го класу та житом. Цей крок було спрямовано на подолання наслідків поганого врожаю зернових. Хоча розширення експортної квоти – позитивний крок, ситуативне державне регулювання ринку шкодить виробникам і таким чином зростанню інвестицій, погіршуючи аграрний потенціал України.

Енергетика. Аукціони з продажу ліцензій на користування надрами були припинені у вересні, коли Президент зупинив дію відповідної Постанови Кабінету Міністрів, підписаної у квітні 2007 року. Мораторій було встановлено після того, як ВАТ «Укрнафта» подала звіт щодо численних зловживань протягом аукціонів внаслідок використання «дірок» у процедурі продажу. Для забезпечення подальшого розвитку сектору потрібно якомога швидше переглянути правила проведення аукціонів з продажу ліцензій.

Інфраструктура. Президент затвердив Концепцію вдосконалення державного регулювання природних монополій, яка передбачає обов'язкове створення незалежних регуляторних органів для природних монополій. Ці ж питання вже регламентуються у Законі «Про природні монополії», однак Концепція розширює закон, підвищуючи прозорість діяльності таких регуляторів та надаючи їм додаткові повноваження у визначенні процедур встановлення цін, видачі ліцензій та розв'язанні спорів. Однак для вдосконалення регуляторної політики у сфері природних монополій ключовим питанням залишається впровадження законодавства.

Зовнішній сектор: Протягом січня – червня 2007 року дефіцит рахунку поточних операцій зріс до 2,0 млрд. дол. США

За даними НБУ, у першому півріччі 2007 року дефіцит рахунку поточних операцій зріс до 2,0 млрд. дол. США (3,4% від ВВП) порівняно з 0,8 млрд. дол. США (1,7% від ВВП) рік тому. Темпи зростання імпорту як товарів, так і послуг перевищили темпи зростання експорту. Тому дефіцит торгівлі товарами досяг 3,2 млрд. дол. США, а профіцит торгівлі послугами скоротився до 0,5 млрд. дол. США. Зростання експорту товарів забезпечувалось сприятливими світовими цінами на українську продукцію, раннім врожаєм та відсутністю квоти на сільськогосподарську продукцію в червні. Водночас уповільнення експорту послуг відбулося за рахунок скорочення обсягів транзиту газу. Високий внутрішній попит сприяв зростанню імпорту товарів та послуг.

Стабільність дефіциту рахунку поточних операцій було забезпечено профіцитом фінансового рахунку, який склав 5,8 млрд. дол. США, порівняно з 0,9 млрд. дол. США дефіцитом у відповідному періоді 2006 року. Чистий притік прямих іноземних інвестицій склав 3,3 млрд. дол. США, 35% з яких було спрямовано у фінансовий сектор. Також, чистий притік середньо- та довгострокових кредитів і облігацій становив 5,3 млрд. дол. США. Ці надходження компенсували відтік короткострокового

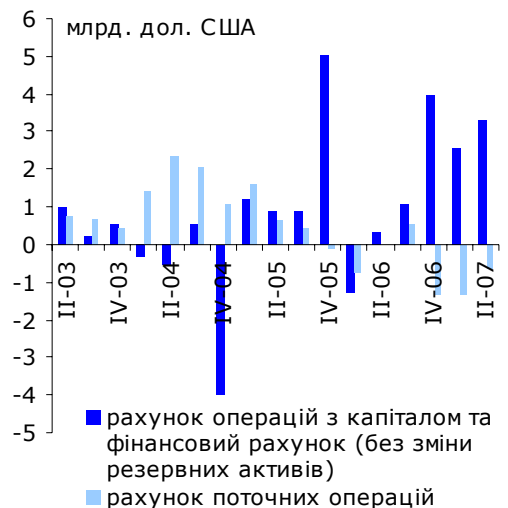
Надходження від приватизації

* станом на 24 вересня 2007 року

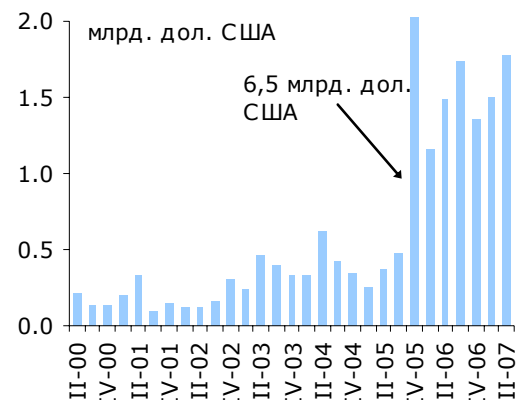
Джерело: Державне казначейство України

Платіжний баланс

Джерело: НБУ

Чистий притік прямих іноземних інвестицій

Джерело: НБУ

капіталу та дефіцит поточного рахунку та збільшили міжнародні резерви.

Фіскальна політика: Дефіцит Державного бюджету скоротився до 1,0% від ВВП у серпні

Протягом січня-серпня 2007 року доходи загального фонду Державного бюджету перевищили план на 2,8% завдяки перевиконанню доходів від податку на прибуток підприємств. Вперше з початку року план сукупних надходжень від ПДВ було недовиконано на 1,6% через низький рівень доходів від ПДВ з продукції внутрішнього виробництва. Також не було виконано план по акцизам. Видатки Державного бюджету становили 94,5% від передбаченого рівня. В результаті дефіцит Державного бюджету скоротився до 4,0 млрд. грн. (1,0% від ВВП). Дефіцит фінансувався переважно з коштів, акумульованих на Єдиному казначейському рахунку.

Уряд підготував проект Державного бюджету на 2008 рік. Доходи Державного бюджету становитимуть 191,1 млрд. грн. (23,6% від ВВП), видатки передбачені на рівні 211,9 млрд. грн. (26,2% від ВВП). Відповідно, дефіцит Державного бюджету складатиме 2,3 % від ВВП. Оскільки парламент не схвалив Податковий кодекс, то радикальних податкових змін у 2008 році не передбачається. Серед можливих податкових нововведень надання податкових пільг для інвестиційних проектів та 5-річні податкові канікули для малого бізнесу. З боку видатків, планується збільшення як соціальних, так і капітальних витрат. Проте, з огляду на можливу зміну уряду наступного місяця, ймовірно є перегляд проекту Бюджету із внесенням значних змін.

Соціальна політика: У 2008 році соціальні стандарти продовжать зростати

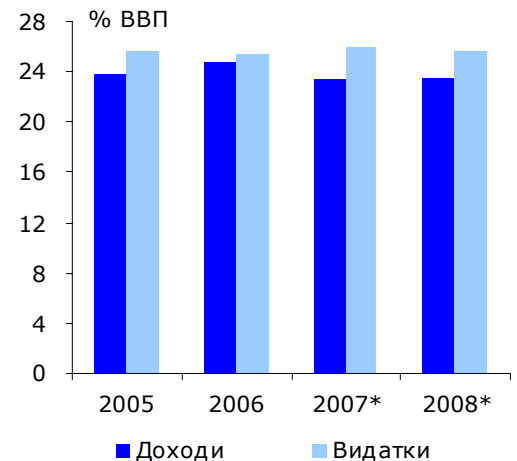
Проект Державного бюджету на 2008 рік передбачає подальше підвищення соціальних гарантій, які зростатимуть подібними до 2007 року темпами. Прожитковий мінімум та розмір мінімальної пенсії, який прив'язаний до нього, буде поступово підвищено протягом року. Крім того, компенсацію працюючим, які мають право отримувати пенсію, але не роблять цього, буде підвищено з 1% до 2% від розміру пенсії за кожен додатковий рік трудового стажу понад необхідний. Це сприятиме збільшенню диференціації розміру пенсій, яка скоротилася після стрімкого підвищення мінімальної пенсії у 2004 році. Також буде підвищено виплати допомоги малозабезпеченим сім'ям та сім'ям з дітьми. Проект також передбачає збільшення виплати при народженні дитини, яка становитиме від 11700 грн. до 50000 грн. залежно від кількості дітей в родині.

Місячну мінімальну заробітну плату заплановано поступово підвищити з 460 грн. у грудні 2007 року до 565 грн. у жовтні 2008 року, що становитиме 90,3% від прожиткового мінімуму для працездатних осіб. Відповідно до чинного законодавства з 1 січня 2009 року мінімальна заробітна плата повинна дорівнювати прожитковому мінімуму. Вища мінімальна заробітна плата сприятиме зростанню рівня оплати праці в бюджетній сфері, який визначається на основі Єдиної тарифної сітки. Однак ймовірно, що бюджет буде переглянуто після формування нового уряду.

Монетарна політика: У вересні інфляція прискорилась до 14,4% дпр

Зростання споживчих цін дещо прискорилось до 14,4% дпр у вересні. Ціни на продукти тваринництва продовжували стрімко зростати через високий зовнішній і внутрішній попит та зростання витрат на корми і комунальні послуги. Подальші короткострокові зміни інфляції залежать від цінового регулювання після виборів. Чинний уряд планує розширити адміністративне втручання в процес ціноутворення. Водночас поточна монетарна експансія та щедри соціальні виплати можуть посилити інфляційний тиск з боку попиту.

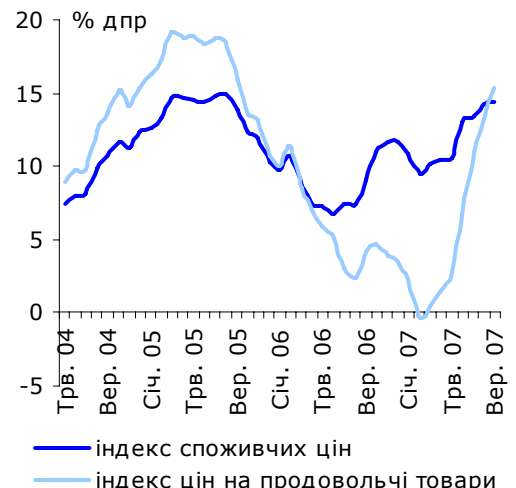
Державний бюджет

* заплановані показники

Джерела: Державне Казначейство, Закон про Державний бюджет 2007 року, проект Закону про Державний бюджет 2008 року

Динаміка цін на продукти та індекса споживчих цін

Джерело: Держ комстат

Монетарна база зросла на 50,6% дпр, а грошова маса збільшилась на 48,4% дпр, оскільки НБУ купив 0,8 млрд. доларів США до міжнародних резервів, а уряд використав 4,0 млрд. грн. з казначейського рахунку. Однак у вересні НБУ дещо обмежив зростання грошової маси, частково стерилізувавши свої інтервенції.

Фінансові ринки: На ринку цінних паперів відбулася перша он-лайн операція

Фондовий ринок. У вересні на ПФТС відбулася перша он-лайн операція. Нововведення може збільшити торговельні обороти та ліквідність ринку. Раніше була зроблена ще одна спроба модернізувати процес торгівлі на ринку цінних паперів шляхом впровадження ринку заявок. Однак учасники ринку не поспішали використовувати нову технологію, можливо, через неможливість змінювати умови угоди на ринку заявок на відміну від ринку котувань. Тому існує ймовірність, що гравці знову не будуть готові використовувати нововведення.

Державний борг. У вересні спостерігалась та сама ситуація, що й у попередні місяці. Уряд продовжив стратегію залучення дешевих запозичень. Міністерство фінансів знову продало трирічні та чотирирічні облігації з тією самою доходністю у 6,6% та 6,4% річних відповідно. Водночас для довгострокових облігацій доходність залишалась непривабливою на рівні 5,0% - 5,1% річних.

Випуск та доходність ОВДП в 2007 році

Джерела: НБУ, Міністерство фінансів, оцінка ІЕД

Економічні Тенденції		ІІІкв 06	ІVкв 06	Ікв 07	ІІкв 07	Чер.	Лип.	Сер.	Вер.
Зростання ВВП (реальне)	% дпр	6,9	9,5	8,0	7,9	7,8	7,2	5,8	...
Зростання ВВП (реальне, кум.)	% дпр	6,1	7,1	8,0	8,0	7,9	7,7	7,5	...
Пром. виробництво (реальне, кум.)	% дпр	5,5	6,2	12,5	11,8	11,8	11,2	10,9	...
С/госп. виробництво (реальне, кум.)	% дпр	-2,8	0,4	5,0	6,3	6,3	5,5	-3,4	...
ІСЦ	% дпр	9,1	11,6	10,1	13,0	13,0	13,5	14,2	14,4
ІВЦ	% дпр	10,7	14,4	17,9	20,6	20,6	21,2	20,4	19,6
Експорт (дол. США, кум.)***	% дпр	10,7	13,2	32,4	32,4	32,9"	31,9"	...	...
Імпорт (дол. США, кум.)***	% дпр	19,8	22,0	32,0	33,2	33,8"	35,0"	...	...
Баланс торгівлі товарами (кум.)	млрд. дол. США	-2,93	-5,19	-1,75	-3,20	-4,19"	-5,25"	...	...
Поточний рахунок, на кінець періоду	млрд. дол. США	-0,32	-1,62	-1,31	-2,00	x	x	x	x
Поточний рахунок (кум.)	% ВВП	-0,4	-1,5	-5,0	-3,4	x	x	x	x
Валові міжнародні резерви	млрд. дол. США	19,1	22,3	22,9	25,9	25,9	27,3	28,9	30,6
Грошова база, на кінець періоду	% дпр	20,3	17,5	27,7	38,4	38,4	40,6	47,2	50,6
Сер.відс.ставка за кредитами у грн.**	% річних	14,6	15,1	14,0	14,1	14,1	13,9	13,3	13,8
Обмінний курс, середній	дол. США	5,05	5,05	5,05	5,05	5,05	5,05	5,05	5,05
Обмінний курс, середній	євро	6,43	6,67	6,62	6,81	6,77	6,90	6,87	7,16

ДЖЕРЕЛО: Держкомстат, НБУ, Міністерство фінансів, власні розрахунки

" Місячні дані наведені тільки для експорту/імпорту товарів (джерело: Держкомстат),
квартальні дані наведені для експорту/імпорту товарів та послуг (джерело: НБУ)

* Місячні показники не враховують регулярні квартальні перегляди ВВП

** Середньозважена відсоткова ставка за кредитами у гривнях (джерело: НБУ)

*** Зростання у доларовому виразі

Основні Економічні Показники		1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006
Номинальний ВВП	млрд. грн.	102,6	130,4	170,1	204,2	225,8	267,3	345,1	441,5	537,7
Номинальний ВВП	млрд. дол. США	41,9	31,6	31,3	38,0	42,4	50,1	65,0	86,2	106,5
Зростання ВВП (реальне)	% дпр	-1,9	-0,2	5,9	9,2	5,2	9,6	12,1	2,7	7,1
Промислове виробництво (реальне)	% дпр	-1,0	4,0	13,2	14,2	7,0	15,8	12,5	3,1	6,2
Сільськогосп. виробництво (реальне)	% дпр	-9,6	-6,9	9,8	10,2	1,2	-11,0	19,7	-0,1	0,4
ІСЦ, в середньому за період	% дпр	10,6	22,7	28,2	12,0	0,8	5,2	9,0	13,5	9,1
ІСЦ, на кінець періоду	% дпр	20,0	19,2	25,8	6,1	-0,6	8,2	12,3	10,3	11,6
ІВЦ, в середньому за період	% дпр	13,2	31,5	20,9	8,6	3,1	7,6	20,5	16,7	9,6
ІВЦ, на кінець періоду	% дпр	35,4	15,7	20,8	0,9	5,7	11,1	24,1	9,5	14,1
Експорт товарів та послуг (дол. США)	% дпр	-13,4	-7,9	17,9	9,5	10,7	24	42,6	7,5	13,2
Імпорт товарів та послуг (дол. США)	% дпр	-14,0	-19,1	18,9	14,1	4,9	28,7	31,3	20,4	22,0
Поточний рахунок	млрд. дол. США	-1,3	0,9 ^o	1,2 ^{oo}	1,4	3,1	2,9	6,9	2,5	-1,6
Поточний рахунок	% ВВП	-3,1	2,9 ^o	3,8 ^{oo}	3,74	7,6	5,9	10,6	2,9	-1,5
Чисті прямі іноземні інвестиції	млрд. дол. США	0,7	0,5	0,6	0,8	0,7	1,4	1,7	6,5	5,3
Міжнародні резерви	млрд. дол. США	0,8	1,09	1,48	3,09	4,42	6,94	9,52	19,39	22,26
Дефіцит (профіцит) зведеного бюджету*	% ВВП	-2,7	-2,1	-0,7	-1,9	0,8	-0,2	-3,0	-1,9	-0,9
Загальний державний борг	% ВВП	49,4	61,0	45,3	36,5	33,5	29,0	24,7	17,7	15,0
Зовн. державний борг (загальний)	% ВВП	38,4	49,9	33,0	26,3	24,1	21,4	18,6	13,4	11,9
Грошова база, на кінець періоду	% дпр	21,9	39,3	39,9	37,4	33,6	30,1	34,1	53,9	17,5
Обмінний курс, середній	дол. США	2,45	4,13	5,44	5,37	5,33	5,33	5,31	5,12	5,05
Обмінний курс, на кінець періоду	дол. США	3,43	5,07	5,44	5,30	5,33	5,33	5,31	5,05	5,05
Обмінний курс, середній	євро	2,77	4,39	5,03	4,81	5,03	6,02	6,62	6,40	6,32
Обмінний курс, на кінець періоду	євро	4,02	5,20	5,10	4,67	5,53	6,66	7,22	5,97	6,65

ДЖЕРЕЛО: Держкомстат, НБУ, Міністерство фінансів, IFS, власні розрахунки

* Показник розрахований за новою методологією, що застосовується з 2002 року.

"Мінус" означає дефіцит бюджету

^o Вартість товарів, переданих у власність Росії згідно з міждержавною угодою про розподіл Чорноморського флоту, підписаною у травні 1997 року, на загальну суму 726 млн. дол. США не врахована

^{oo} Вартість авіакомплексів, переданих у власність Росії як частина боргу за газ згідно з міждержавною угодою, підписаною у жовтні 1999 року, на загальну суму 274 млн. дол. США не врахована

Скорочення

дпк до попереднього кварталу

дпр до попереднього року

дпм до попереднього місяця

кум. кумулятивно